

Тетяна СЕРГІЄНКО

доцент кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
політичних наук, доцент

ЗГУРТОВАНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Реалії сьогодення свідчать, що поряд з неоднозначними процесами глобальної діяльності людей, що відбуваються в сучасному світі на перший план виходить велика кількість питань які потребують наукового обґрунтування та пошуку дієвих механізмів щодо стійкості та згуртованості українського суспільства, особливо в умовах військової агресії Російської Федерації проти України та введенням в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану [1, с. 38]. Умови і показники згуртованості досліджує інтеграція, як проблема загальної теорії соціокультурних систем, та є необхідною для існування і діяльності будь-якої суспільної групи. Створюючи простір для внутрішньої інтеграції сучасного українського суспільства, актуалізується питання згуртованості українського суспільства та етносів, що проживають на території України, утвердження в суспільстві культурного плюралізму, гармонізації соціальних та етнічних інтересів, демократії, вироблення політико-ідеологічних та морально-етичних орієнтирів, здатних мобілізувати зусилля суспільства на розв'язання поточних проблем [6, с. 350].

Інноваційність даного дослідження полягає в необхідності використання теорій інтеграції і дезінтеграції та їх інтерпретацій для дослідження процесу державотворення, національної ідентичності, формування національної ідеї, забезпечення сталого розвитку інтеграційних процесів. Тож, на основі аналізу вітчизняного досвіду можливо запропонувати шляхи формування української нації та подолання дезінтеграції українського суспільства шляхом консолідації та згуртованості суспільства [4, с. 137]. Досліджуючи процеси дезінтеграції, слід враховувати дії факторів, які сприяють відцентровим тенденціям. Це дозволить визначити способи та механізми нейтралізації дії цих факторів. Процеси етнополітичної дезінтеграції можуть мати як природний, так і примусовий характер. Історія переповнена прикладами дезінтеграції обох типів [2, с. 76]. Найбільш відомим прикладом примусової дезінтеграції є військова сила та загроза її застосування [8, с. 190]. Для нейтралізації дезінтеграційних тенденцій в процесі формування інструментів згуртованості суспільства необхідно використати демократичні, легітимні механізми, що характеризуються активним діалоговим пошуком компромісів та узгодження інтересів суспільства. Все це потребує уважного переосмислення пройденого шляху й визначення перспективних напрямів подальшого розвитку. Саме це й слугувало поштовхом для здійснення започаткованого даного дослідження.

Різними аспектами цієї проблеми присвячували свої дослідження такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як Ф.Шміттер, Д.Міллер, Л.Нагорна, І.Іванов, Л.Солоненко, М.Михайченко, В.Воронкова, О.Кіндратець, О.Майборода, Б.Парахонський. Дослідженню проблем, щодо процесів інтеграції, присвячені роботи вітчизняних вчених таких як: В. Будкіна, І. Бураковського, В. Вергуна, Ю. Козака, В. Новицького, Т. Циганкової, Ю. Шишкова та зарубіжних вчених Б. Баласса, Н. Вінер, Е. Гааза, К. Дойч, М. Портера, Т. Парсон, В. Леонтьєва, П. Робсон, А. Рюгман, Г. фон Хаберлера, У. Уоллас, Е. Хаас, М. Ходжес та інших. Аналіз літератури з даної проблеми засвідчує, що, поряд з високим рівнем її загального осмислення в західних наукових підходах й у вітчизняних теоретичних здобутках, в Україні майже відсутні сучасні дослідження інститутів та механізмів згуртованості населення, які, по-перше, базувалися б на вітчизняному досвіді і традиціях і, по-друге, – були б спрямовані на пошуки оптимальної моделі сучасного суспільного розвитку України. Тож сьогодні, вивчення даної проблеми потребує активне всеосяжне дослідження основних тенденцій щодо стійкості та згуртованості українського суспільства в умовах військової агресії російської федерації проти України.

Проблеми розвитку та згуртованості сучасного українського суспільства можливо розглядати через призму двох полярних тенденцій - інтеграції та дезінтеграції. Актуальність даному дослідженню надає безпосередньо епістемологічний дискурс, що зводиться до визначення змісту, структури та складових процесу внутрішньої інтеграції суспільства. Дослідження зазначеного процесу в Україні безпосередньо зумовлено необхідністю формування нації як поліетнічної спільноти громадян, об'єднаної спільними цілями й прагненнями, а також, побудови демократичної, соціальної та правової держави [2, с. 698].

Для більшості громадян України напад Російської Федерації став шоком. Події, які відбулись 24 лютого 2022 року поставили під сумнів можливість подальшого сталого розвитку на Європейському континенті та порушили військовий баланс сил у регіоні й вплинули на зміну конфігурацій, що склалися після завершення холодної війни. Станом на 5:30 ранку 24 лютого 2022 року на всій території України введено воєнний стан. Таке рішення прийнято на підставі пропозиції РНБО відповідно до законодавства України [7, с. 81].

Серед пріоритетних цілей «спецоперації» Російської Федерації були роз'єднаність і внутрішнє протистояння. Але як показують реалії сьогодення українське суспільство здивували не тільки себе, а й увесь світ. Про високий рівень консолідації свідчать результати п'ятого загальнонаціонального опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг» (опитування від 18 березня 2022 року). Незважаючи на повномасштабну війну з Росією, 77% українців стверджують, що справи в Україні йдуть у правильному напрямку. Лише 14% не згодні, 10% не можуть оцінити [3].

Після повномасштабного вторгнення рівень згуртованості в середині держави значно виріс і це пов'язано насамперед з спільним бажанням відбити збройну агресію Російської Федерації захищаючи суверенітет і незалежність держави. Українське суспільство консолідовувалося і почало активно

допомагати військовим. Тож події які відбулись 24 лютого 2022 року як ніколи соціально згуртувало та підвищило стійкість українського суспільства – громадські організації, волонтери, благодійні фонди та звичайні активні громадяни об'єдналися і взялися розв'язувати безліч завдань, щоб підтримати армію та населення.

Реалії сьогодення свідчать, що визначальну роль, у протистоянні спроб розколоти країну, відіграє українська національна ідея, основна мета якої полягає в забезпеченні консолідації, згуртованості та національній єдності української нації. Тому основне завдання сьогодні не допустити розколу серед суспільства в середині держави, подолати ворога, зупинити вторгнення Російської Федерації та зберегти нашу державність і незалежність.

1. Арабаджиев Д.Ю., Сергієнко Т.І. Теоретико-методологічні засади моніторингу соціальної згуртованості та стійкості у сучасних реаліях України (на прикладі Запорізької області). Регіональні студії, 2022. № 30. С.35-39;

2. Єремєєва І.А., Шаповал В.А. Групи інтересів як суб'єкти політики. Politicus. 2016. №2. С. 76-80;

3. П'яте загальнонаціональне опитування: Україна в умовах війни (18 березня 2022).
URL:https://ratinggroup.ua/research/ukraine/pyatyy_obschenacionalnyy_opros_ukrai_na_v_usloviyah_voyny_18_marta_2022.html?fbclid=IwAR0E9Zxk5eIKTaVKUyM UtSkU-OIt2xOrj-pjLS5gsXTbpDGZcvQIV0iq0hI;

4. Сергієнко Т.І. Згуртованість суспільства як фактор забезпечення сталого розвитку інтеграційних процесів. Матеріали XXIII науково-технічної конференції студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів ЗДІА. Проблеми економічного розвитку у сучасних умовах. Том IV / Запоріз. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. С. 137-138;

5. Сергієнко Т.І. Концептуальні засади децентралізації у публічному управлінні. Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком: матеріали XI регіон. наук.-практ. конф. за міжнар. участю / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2017. С.696-698;

6. Сергієнко Т.І. Особливості суспільно-політичного аспекту процесу інтеграції. Вісник маріупольського державного університету серія: історія. політологія, 2017, вип. 18. С.349-354;

7. Сергієнко Т.І., Куріс Ю.В. Консолідація українського суспільства в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. HUMANITIES STUDIES: збірник наукових праць / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 11 (88). С. 79-86;

8. Халапсис А.В. Война как бизнес-проект? Наукове пізнання: методологія та технологія, 2013. 1 (30). С. 191- 195.